

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเพื่อประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา (1) เพื่อวิเคราะห์และกำหนดข้อรายการที่สะท้อนวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนที่เหมาะสมตามหลักการของการประเมิน (2) เพื่อพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (KEC) โดยอิงข้อมูลจากผลการวิจัยข้อ 1 สำหรับให้โรงเรียนใช้ประเมินคุณภาพของวิธีการประเมินภายในที่ตนเองออกแบบขึ้น (3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (KEC) ที่พัฒนาขึ้น (4) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดที่ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ 1) สร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (KEC) (2) การเก็บรวบรวมข้อมูล (3) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะกรรมการโรงเรียนที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินภายในของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับขั้นพื้นฐานสังกัดกรมสามัญศึกษา (สศ.) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (เทศบาล) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดละ 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 25 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 88 คน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และกำหนดข้อรายการที่สะท้อนวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนที่เหมาะสมตามหลักการของการประเมิน ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก ตอนที่ 3 คุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (KEC) ที่พัฒนาขึ้น ตอนที่ 4 ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์และกำหนดข้อรายการที่สะท้อนวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนที่เหมาะสมตามหลักการของการประเมิน

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยแนวคิดของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก ขั้นตอนการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก เกณฑ์การวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการประเมิน และวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนมาสังเคราะห์กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความเหมาะสมของ

วิธีการประเมินภายในของโรงเรียนใน 5 องค์ประกอบหลัก และกำหนดข้อรายการที่จะใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในตามองค์ประกอบการประเมิน 5 องค์ประกอบ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

ผลจากการสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักผู้วิจัยได้พัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักขึ้นโดยกำหนดข้อรายการตามองค์ประกอบของการประเมิน 5 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย ที่เสนอโดย สุวิมล ว่องวาณิช (2543) และได้รูปแบบของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Stufflebeam (2000) มาประยุกต์ใช้ในการสร้าง หลังจากพัฒนาแล้วแต่ละข้อมีรายการให้ตรวจสอบ 4 รายการ และมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบ (Scoring Rubric) 3 ระดับ คือ

ระดับต้องปรับปรุง	กำหนดให้	1 คะแนน
ระดับพอใช้	กำหนดให้	2 คะแนน
ระดับดี	กำหนดให้	3 คะแนน

ความหมายของระดับคุณภาพ

ระดับต้องปรับปรุง หมายถึง โรงเรียนทำการประเมินไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการประเมิน ผลการประเมินไม่ถูกต้องน่าเชื่อถือ ไม่ประหยัด ไม่เหมาะสมและยังไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนได้

ระดับพอใช้ หมายถึง โรงเรียนทำการประเมินได้ถูกต้องตามหลักวิชาการประเมิน ผลการประเมินถูกต้องน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนในทุกๆ ด้านได้ แต่อาจไม่ประหยัด และไม่เหมาะสม

ระดับดี หมายถึง โรงเรียนทำการประเมินได้ถูกต้องตามหลักวิชาการประเมิน ผลการประเมินถูกต้องน่าเชื่อถือ ประหยัด เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนในทุกๆ ด้านได้

ตอนที่ 3 คุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

วิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตามองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน 5 องค์ประกอบ (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) พบว่า ระดับการปฏิบัติของโรงเรียนเกี่ยวกับความเหมาะสมของวิธีการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ (2.14) เมื่อพิจารณาระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในตามองค์ประกอบการประเมินปรากฏว่า **องค์ประกอบที่ 5** ระบบการใช้ผลการประเมินโรงเรียนปฏิบัติได้เหมาะสมมากที่สุด (2.34) และองค์ประกอบที่ปฏิบัติได้เหมาะสมน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 3 การตรวจสอบการประเมิน (1.90)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละองค์ประกอบของการประเมิน พบว่า**องค์ประกอบที่ 1** การวางแผนการประเมิน รายการที่โรงเรียนปฏิบัติเหมาะสมที่สุด (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) คือ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (2.80) **องค์ประกอบที่ 2** การเก็บข้อมูลและการประมวลผล รายการที่โรงเรียนปฏิบัติเหมาะสมที่สุด คือ การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล (2.36) **องค์ประกอบที่ 3** การตรวจสอบการประเมิน รายการที่โรงเรียนปฏิบัติเหมาะสมที่สุดคือ การตรวจสอบผลการประเมิน (1.96) **องค์ประกอบที่ 4** การรายงานผลการประเมิน รายการที่โรงเรียนปฏิบัติเหมาะสมที่สุดคือ การเผยแพร่ผลการประเมิน (2.36) **องค์ประกอบที่ 5** ระบบการใช้ผลการประเมิน รายการที่โรงเรียนปฏิบัติเหมาะสมที่สุดคือ การเลือกวิธีการแก้ไขจุดอ่อนและการลงมือปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน (2.56) และสังกัดที่ปฏิบัติได้เหมาะสมมากที่สุด คือ สังกัด กทม

เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย 20 องค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่โรงเรียนปฏิบัติได้เหมาะสม (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) คือ การพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีความรู้ด้านการประเมิน (2.28) การกำหนดเป้าหมายโรงเรียน (2.80) การกำหนดแผนการทำงานและการปฏิบัติตามแผน (2.32) การกำหนดกรอบการประเมิน (2.36) การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล การกำหนดขนาดของผู้ถูกประเมิน หรือผู้ให้ข้อมูล (2.24) การจัดทำหรือการเขียนรายงานการประเมิน (2.20) และการเผยแพร่ผลการประเมิน (2.36) การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน การเลือกวิธีการแก้ไขจุดอ่อนและการลงมือปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน (2.56) การใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน (2.40)

ส่วนด้านพฤติกรรมกรรมการทำงานเกี่ยวกับการประเมินภายในของโรงเรียนเมื่อพิจารณาคะแนนเต็ม 100% พบว่าอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 74.25) พฤติกรรมด้านที่ปฏิบัติได้ดีที่สุด คือ บุคลากรเกิดการรับรู้ (ร้อยละ 86.00) ส่วนสังกัดที่มีพฤติกรรมการทำงานที่ดีที่สุด คือ สังกัด กทม (ร้อยละ 77.75)

3.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

การตรวจความตรงตามสภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก พบว่าคะแนนการประเมินจากแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่โรงเรียนใช้ตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของตนเอง และคะแนนจากการประเมินของผู้วิจัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่าเท่ากับ .94 และมีนัยสำคัญที่ .0001

3.2.1 ผลการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

ก่อนใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินหลักของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 25 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่วิธีการประเมินภายในเหมาะสมในทุกองค์ประกอบของการประเมิน มีจำนวน 3 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12 ของจำนวนทั้งหมด และโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมเป็นบางองค์ประกอบมีทั้งหมด 22 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 88 หลังการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก พบว่าโรงเรียนเปลี่ยนแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินภายในทุกโรงเรียนในองค์ประกอบที่ยังปฏิบัติไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 94.62

3.2.2 ประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

3.2.2.1 ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายในของโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (3.97) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่ให้ประโยชน์มากที่สุด คือ ด้านการออกแบบการประเมิน (4.12) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-5)

3.2.2.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายในของโรงเรียน พบว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักให้ประโยชน์ในด้านการวางแผนระบบการทำงาน วางแผนการประเมิน และการออกแบบการประเมิน นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องของวิธีการประเมินภายในของตนเอง และนำไปปรับวิธีการประเมินภายในของตนเองให้ถูกหลักการประเมินมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 4 ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน

สัดส่วนของโรงเรียนที่มีวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 12 ระดับความเหมาะสมปานกลางค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 52 และระดับปานกลางค่อนข้างน้อย คิดเป็นร้อยละ 36 ของโรงเรียน

เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนโดยอิงมาตรฐานการประเมิน ได้แก่ อรรถประโยชน์ (U) ความเป็นไปได้ (F) ความเหมาะสม (P) ความถูกต้อง (A) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) พบว่าทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือด้าน อรรถประโยชน์ (U) (2.24) และเมื่อพิจารณาเป็นรายสังกัด พบว่าทุกสังกัดมีความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างสังกัด โดยทดสอบด้วยค่าเอฟ พบว่าคะแนนความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างสังกัดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการทดสอบรายคู่ พบว่าโรงเรียนในสังกัด กทม และ สังกัดเทศบาล มีความเหมาะสมของวิธีการประเมินแตกต่างกับสังกัด สปช และ สช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความเหมาะสมมากกว่า แต่ไม่มีความแตกต่างกับสังกัดสามัญ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างด้านของความเหมาะสมของวิธีการประเมินที่มีสังกัดต่างกัน ปรากฏว่าทุกด้านมีความเหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่สังกัดเทศบาลมีความเหมาะสมด้านความเป็นไปได้ (F) แตกต่างจากสังกัดอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความเหมาะสมมากกว่าแต่ไม่แตกต่างกับสังกัด กทม ส่วน

ด้านความถูกต้อง (A) พบว่าสังกัด กทม และสังกัดเทศบาล มีความเหมาะสมแตกต่างกับสังกัด สปช และ สช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความเหมาะสมมากกว่า แต่ไม่มีความแตกต่างกับสังกัดสามัญ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ได้แก่ (1) รูปแบบการสร้างของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (2) วิธีการประเมินภายในของโรงเรียน (3) คุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก (4) ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน (5) การออกแบบการวิจัย

1. รูปแบบการสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

ผู้วิจัยได้สร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักขึ้นโดยกำหนดข้อรายการตามองค์ประกอบของการประเมิน 5 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย ที่เสนอโดย สุวิมล ว่องวาณิช (2543) และรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Stufflebeam (2000) ซึ่ง Stufflebeam ได้นำเสนอแบบตรวจสอบรายการประเมินอภิมานใช้ในการตรวจสอบโปรแกรมการประเมินภายใต้มาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ประกอบด้วยเกณฑ์ทั้งสิ้น 30 เกณฑ์ ในแต่ละรายการมีจุดที่ต้องตรวจสอบ 6 แห่ง แต่ผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้โดยสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนในแต่ละข้อให้มีรายการตรวจสอบเพียง 4 แห่ง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ วัตถุประสงค์เพื่อให้แบบตรวจสอบรายการประเมินหลักสั้นกระชับรัด สะดวกและง่ายต่อการที่โรงเรียนจะนำไปใช้ในการตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน เมื่อผู้วิจัยได้นำไปให้โรงเรียนตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตนเอง พบว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่สร้างขึ้นเป็นแนวทางให้โรงเรียนใช้ในการประเมินคุณภาพวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนมีความเหมาะสมกับโรงเรียนที่จะนำไปใช้ในการตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของตนเอง มีความชัดเจน สั้นกระชับรัด โรงเรียนสะดวกที่จะนำไปใช้ และทำให้โรงเรียนทราบข้อบกพร่องของวิธีการประเมินภายในว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง แต่ทั้งนี้สารสนเทศที่ได้จากการตรวจสอบวิธีการประเมินในแต่ละขั้นตอนของการประเมินอาจจะลดลงไปบ้างเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการสร้างข้อรายการที่ให้ตรวจสอบ 6 แห่ง เนื่องจากข้อรายการที่ให้ตรวจสอบแต่ละแห่งจะสะท้อนถึงขั้นตอนวิธีการประเมินตามหลักการประเมิน ดังนั้นเมื่อลดข้อรายการลงไป 2 แห่งรายละเอียดของขั้นตอนการประเมินตามหลักวิชาการประเมินจะถูกลดความละเอียดของเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินภายในของโรงเรียนลงไปบ้างเพียงเล็กน้อย แต่ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ตรวจสอบคุณภาพของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนแต่อย่างใด

2. วิธีการประเมินภายในของโรงเรียน

จากการวิจัยในครั้งนี้ ได้ยึดกรอบการประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตามองค์ประกอบของการประเมิน 5 องค์ประกอบใหญ่ 20 องค์ประกอบย่อย ปรากฏว่าวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนในองค์ประกอบที่ 5 ระบบของการใช้ผลการประเมิน โรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนมากที่สุด (2.34) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) ซึ่งให้เห็นว่าโรงเรียนมี

ความตระหนักและได้มองเห็นความสำคัญของการประเมินภายในของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายในของโรงเรียน พบว่าทุกโรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในด้านปรับปรุงพัฒนาด้านนักเรียน บุคลากรภายในโรงเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมิน ด้านอรรถประโยชน์ตามแนวคิดของ Stufflebeam (1988) ว่าผลการประเมินจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา แกไขการดำเนินงานภายในสถานศึกษาได้จริง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบย่อย 20 ประเด็น มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีความรู้ด้านการประเมิน

จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการประเมินอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.28) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) เนื่องมาจากการประเมินภายในของโรงเรียนเป็นเรื่องใหม่สำหรับบุคลากรในโรงเรียนที่จะต้องปฏิบัติ และส่วนใหญ่แล้วบุคลากรในโรงเรียนยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาตรา 48 จะต้องให้สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน และนอกจากนี้แล้วโรงเรียนจะต้องผ่านการประเมินภายนอกด้วย ดังนั้นโรงเรียนมองเห็นความสำคัญตรงจุดนี้ จึงได้มีการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งมีการจัดอบรมให้ความรู้ครูและมีการศึกษาดูงาน

2.2 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน

จากผลการวิจัย พบว่าการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนปฏิบัติได้เหมาะสมในระดับมาก (2.80) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) เนื่องจากเป็นช่วงของการทำหลักสูตรสถานศึกษาที่โรงเรียนทุกโรงเรียนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน วิสัยทัศน์ และบางโรงเรียนเริ่มทำแผนพัฒนาหรือธรรมนูญโรงเรียนฉบับใหม่ ดังนั้นโรงเรียนจึงมีการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนขึ้นมาใหม่ มีการพิจารณาทบทวนในรายละเอียดต่าง ๆ ที่จะนำมาสู่การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนว่าควรจะเป็นไปในทิศทางใด ให้ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษา ความต้องการของชุมชน สภาพแวดล้อม สภาวะปัจจุบัน โดยได้มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้ชัดเจนขึ้น ดังนั้นจึงทำให้การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนปฏิบัติได้ในระดับเหมาะสมมาก

2.3 การกำหนดแผนการทำงานและการปฏิบัติตามแผน

การกำหนดแผนการทำงานและการปฏิบัติตามแผนเป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการวางแผนการทำงานให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ มีการกำหนดระบบกำกับติดตาม จากการวิจัยพบว่าการกำหนดแผนการทำงาน โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.32) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) เนื่องจากส่วนใหญ่โรงเรียนได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีทุกโรงเรียน และมีการวางแผนการทำงาน มีการกำหนดระบบการกำกับและติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่าบางโรงเรียนที่มีการจัดทำแผนการประเมินประจำปีผนวกกับแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนมีระบบกำกับติดตามชัดเจน จะส่งผลให้โรงเรียนนั้นดำเนินการประเมินภายในได้อย่างต่อเนื่อง

2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน เป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหรือไม่ และวัตถุประสงค์การประเมินที่กำหนดชัดเจนบุคลากรทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน จากงานวิจัย พบว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (1.76) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินเพราะเข้าใจว่าการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ถือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์แล้ว จึงส่งผลให้การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินของโรงเรียนปฏิบัติได้ไม่ดีนัก โรงเรียนจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจและการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินให้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการประเมินเพื่อให้ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

2.5 การกำหนดกรอบการประเมิน

การกำหนดกรอบการประเมินเป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนได้กำหนดกรอบการประเมินของแต่ละมาตรฐานและแต่ละตัวบ่งชี้ไว้ชัดเจน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกัน จากผลการวิจัย พบว่าการกำหนดกรอบการประเมินโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.36) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดกรอบการประเมิน เพราะว่าการกำหนดกรอบการประเมินเป็นการกำหนดแนวทางการประเมินให้ชัดเจนขึ้นว่าจะประเมินอะไร มีรูปแบบการประเมินอย่างไร ในแต่ละมาตรฐานและแต่ละตัวบ่งชี้ จะใช้เกณฑ์อะไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งทำให้สะดวกในการติดตามงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องออกแบบการประเมินโดยกำหนดกรอบไว้เป็นแนวทางในการประเมิน

2.6 การกำหนดเกณฑ์การประเมิน

การกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน และเกณฑ์การประเมินมีความชัดเจน มีการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนก่อนการกำหนดเกณฑ์ มีการตรวจสอบเกณฑ์การประเมิน จากผลการวิจัย พบว่าการกำหนดเกณฑ์การประเมินโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (1.92) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินขึ้นเองตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ขาดการตรวจสอบเกณฑ์การประเมิน ถ้าหากมีการตรวจสอบเกณฑ์การประเมินด้วยก็จะทำให้เกณฑ์การประเมินของโรงเรียนมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.7 การกำหนดเครื่องมือในการประเมิน

การกำหนดเครื่องมือในการประเมินเป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนมีการสร้างเครื่องมือที่ถูกต้องตามขั้นตอนการสร้าง ถ้าหากกรณีนำเครื่องมือจากที่มีอยู่แล้วมาใช้ก็จะต้องมีการปรับให้เข้ากับสภาพของโรงเรียน และเครื่องมือมีการหลอมรวมให้ใช้น้อยที่สุด เพื่อความประหยัด จากการศึกษา พบว่าการกำหนดเครื่องมือในการประเมินโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (1.88) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) เนื่องจากโรงเรียนโดยส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือในการประเมินจำนวนมาก โดยเครื่องมือ 1 ชุดวัดได้เพียงตัวบ่งชี้เดียว นอกจากนี้แล้วยังพบว่าเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินไม่เป็นระบบเดียวกัน เป็นมาตรวัด 3 ระดับบ้าง

4 ระดับบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรรมการที่รับผิดชอบมาตรฐาน หากโรงเรียนได้มีการประชุมร่วมกันก่อนสร้างเครื่องมือก็มักจะพบว่าเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะเป็นระบบเดียวกัน และถ้ามีการหลอมรวมเครื่องมือให้ใช้น้อยชุดที่สุดก็จะช่วยส่งผลให้การประเมินมีคุณภาพด้านความเป็นไปได้ วิธีการประเมินมีความประหยัดคุ้มค่า

2.8 การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล

การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูลเป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการเลือกแหล่งผู้ให้ข้อมูลที่ให้ข้อมูลน่าเชื่อถือ มีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลายแหล่ง การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูลเน้นแหล่งที่ให้ผลตรงสามารถดำเนินการได้สะดวก และประหยัด มีการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล จากการวิจัย พบว่าการกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.36) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) เนื่องจากว่าโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูลหลายแหล่ง การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูลหลายแหล่งจะทำให้โรงเรียนสามารถตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ เพื่อให้ผลการประเมินน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นเพราะข้อมูลที่ได้สะท้อนมาจากหลายมุมมองหลายความคิดเห็น นอกจากนี้แล้วยังสามารถดูความสอดคล้องของข้อมูลได้ว่าแหล่งใดที่ให้ข้อมูลตรงสภาพจริงมากที่สุด

2.9 การกำหนดขนาดของกลุ่มผู้ถูกประเมินหรือผู้ให้ข้อมูล

การกำหนดขนาดของกลุ่มผู้ถูกประเมินหรือผู้ให้ข้อมูลเป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการออกแบบการประเมินโดยกำหนดให้นักเรียน ครู ผู้บริหารได้รับการประเมินเป็นรายบุคคลทุกคน และมีการวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นการสุ่มแบบไม่เจาะจง จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้เหมาะสมในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.24) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) ส่วนใหญ่โรงเรียนจะประเมินนักเรียนเป็นภาพรวม เนื่องจากโรงเรียนเห็นว่าการประเมินนักเรียนทุกคนเป็นเรื่องยุ่งยากและใช้เวลามาก และค่าใช้จ่ายสูง และโรงเรียนอาจจะไม่ได้คำนึงถึงการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายคน

2.10 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามปกติ มีการเก็บข้อมูลเพื่อรายงานผลการประเมินนักเรียนหรือครูเป็นรายภาค วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความคุ้มค่า ประหยัด และได้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริง ออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยพยายามให้เป็นระบบเดียวกันในทุกมาตรฐาน จากการวิจัย พบว่าวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย 1.80 (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) โรงเรียนส่วนใหญ่เก็บข้อมูลเป็นลักษณะเฉพาะกิจ อาจจะเป็นเพราะโรงเรียนต้องเร่งรีบดำเนินการประเมิน นอกจากนี้บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจที่จะเชื่อมโยงการประเมินให้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติหรือการเรียนการสอน ถ้าหากมีการวางแผนเก็บข้อมูลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนแล้ว และเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบทุกขั้นตอนของการประเมินและที่สำคัญความร่วมมือร่วมใจจะเป็นแรงผลักดันให้การพัฒนาโรงเรียนเป็นไปอย่างที่มีหวัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hong Kong Education

Department (2000) ได้กล่าวว่า การประเมินภายในควรดำเนินการทั้งโรงเรียนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดความเปลี่ยนแปลงด้วยความเต็มใจและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนี้หากโรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลปีละ 2 ครั้งหรือเป็นรายภาค จะส่งผลต่อความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในทำให้การประเมินดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานตามปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ New South Wales Department of Education and Training (1997) กล่าวว่า การประเมินภายในควรดำเนินการตลอดทั้งปี และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการปกติของโรงเรียน

2.11 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการวางแผนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยให้ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการเอง วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายมาตรฐานและรายตัวบ่งชี้ จากผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลของโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (1.96) ส่วนใหญ่โรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมของโรงเรียน ดังนั้นหากโรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมจะทำให้ผลการประเมินที่ได้ไม่สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียน ครู ผู้บริหาร เป็นรายบุคคลได้ นอกจากนี้ยังพบว่าบางโรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลตามมาตรฐานแต่รวมตัวบ่งชี้ สาเหตุเป็นเพราะการออกแบบเครื่องมือประเมินโรงเรียนรวมตัวบ่งชี้ไว้ในเครื่องมือประเมินชุดเดียวกันเพื่อความประหยัด เมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทำให้เกิดความยุ่งยากและเสียเวลาต่อการแยกตัวบ่งชี้แต่ละตัว จึงทำให้โรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมของมาตรฐาน โดยไม่ได้แยกตามตัวบ่งชี้ ดังนั้นจึงส่งผลให้ผลการประเมินออกมาเป็นภาพรวมของมาตรฐานนั้นๆ

2.12 การตรวจสอบวิธีการประเมินที่ใช้

การตรวจสอบวิธีการประเมินที่ใช้เป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบวิธีการประเมิน มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบการประเมินให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนด มีการตรวจสอบ วิธีการประเมินเป็นระยะๆ มีการปรับวิธีการประเมิน จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบวิธีการประเมินระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (1.84) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ดำเนินการตรวจสอบวิธีการประเมิน อาจเป็นเพราะด้วยข้อจำกัดของบุคลากรในการทำการประเมินภายใน และข้อจำกัดด้วยเรื่องเวลา หากโรงเรียนมีการตรวจสอบวิธีการประเมินก็จะทำให้ทราบวิธีการประเมินที่ใช้เหมาะสมหรือไม่ หรือควรจะปรับวิธีการประเมินใหม่ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.13 การตรวจสอบผลการประเมิน

การตรวจสอบผลการประเมินเป็นการพิจารณาว่า มีการร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน มีการตรวจสอบข้อสรุป ตรวจสอบการแปลความหมาย มีการตรวจสอบข้อมูลจากการวิจัย พบว่าการตรวจสอบผลการประเมินโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย (1.96) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) ส่วนใหญ่โรงเรียนไม่ได้ตรวจสอบผลการประเมินดังนั้นจึงทำให้ผลการประเมินที่ได้ในบางมาตรฐาน สูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์มาก หากโรงเรียนมีการตรวจสอบผลการประเมิน จะทำให้ผลการประเมินมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับสภาพจริงมากยิ่งขึ้น

2.14 การกำหนดกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินและการกำหนดสารสนเทศ

การกำหนดกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินเป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการกำหนดกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมิน มีการวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ มีการกำหนดขอบข่ายของสารสนเทศ มีการออกแบบหรือจัดทำรายงานผลการประเมินที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินทุกระดับ จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนกำหนดกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินอยู่ในระดับน้อย (1.40) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) ส่วนใหญ่โรงเรียนไม่ได้กำหนดกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมิน แต่จะเป็นในลักษณะที่เมื่อการประเมินเสร็จสิ้นแล้วจะแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ดังนั้นถ้าจะให้ผลการประเมินมีประโยชน์กับกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินควรจะวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ และกำหนดขอบข่ายสารสนเทศเพื่อให้ผลการประเมินสนองตามความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด และผลการประเมินนั้นจะได้นำไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุดตามที่ต้องการ

2.15 การจัดทำรายงานหรือการเขียนรายงานผลการประเมิน

การจัดทำรายงานหรือการเขียนรายงานผลการประเมินเป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการเขียนรายงานตามความเป็นจริง มีการตรวจสอบความถูกต้อง นำเสนอให้ครอบคลุมขอบข่ายการประเมินพร้อมทั้งจุดเด่น จุดด้อย การเขียนรายงานมีความกระชับและได้แสดงถึงเงื่อนไข ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงเรียน จากการวิจัย พบว่าการจัดทำรายงานหรือการเขียนรายงานผลการประเมินของโรงเรียนปฏิบัติได้ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.20) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) ส่วนใหญ่โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกแล้ว การเขียนรายงานตนเองจะอิงแนวการเขียนของ สมศ. รูปแบบการนำเสนอจะไม่ได้ระบุจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน แต่จะเป็นผลการดำเนินงานของโรงเรียน วิธีการพัฒนา และแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่ยังไม่ได้ประเมินภายนอกพบว่า การเขียนรายงานเป็นแนวของโรงเรียนตนเอง มีการสรุปผลการประเมินในแต่ละมาตรฐานแต่ละตัวบ่งชี้ มีการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน ของโรงเรียน แนวทางการปรับปรุงแก้ไข การพัฒนาโรงเรียน

2.16 การเผยแพร่ผลการประเมิน

การเผยแพร่ผลการประเมินเป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบ และมีการเผยแพร่ไปสู่ผู้ปกครอง ชุมชน และเผยแพร่ได้ทันเวลา จากผลการวิจัยพบว่าการเผยแพร่ข้อมูลของโรงเรียนปฏิบัติได้เหมาะสมในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.36) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) พบว่าการเผยแพร่ผลการประเมินโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการเผยแพร่สู่ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีการจัดทำเอกสารสรุปเผยแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาตรา 48 เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการประเมินตนเองจะต้องรายงานสู่สาธารณชนเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของโรงเรียนและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

2.17 การนำจุดแข็ง จุดอ่อน มาวิเคราะห์เพื่อวางแผนพัฒนา

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนมีการประชุมสรุปผลการประเมินโดยบุคลากรทุกฝ่ายเข้าร่วม ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน มีการจัดลำดับความสำคัญของจุดอ่อนของโรงเรียนที่จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุง มีการวางแผนพัฒนาโรงเรียนจากผลการประเมินที่

แสดงถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.32) การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ทำให้โรงเรียนทราบจุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน เพื่อหาสาเหตุ ปัญหา แนวทางการแก้ไขและวางแผนในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป

2.18 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา เป็นการพิจารณาว่า โรงเรียนมีการนำจุดอ่อนมากำหนดเป็นพันธกิจของโรงเรียนที่ต้องพัฒนา มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เป็นไปได้โดยระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการจัดลำดับสาเหตุของปัญหาที่ต้องแก้ไข มีการระดมความคิดเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ทั้งหมด จากการวิจัย พบว่าโรงเรียนมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.08) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) ส่วนใหญ่โรงเรียนไม่ค่อยได้ดำเนินการ อาจเป็นเพราะสาเหตุของปัญหาแต่ละปัญหาจะเป็นเรื่องเดิม ๆ แต่ถ้ามีการวิเคราะห์หาสาเหตุก็อาจจะทำให้แก้ปัญหาได้ตรงกับสาเหตุนั้น ๆ

2.19 การเลือกวิธีการแก้ไขจุดอ่อนหรือการลงมือปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน

การเลือกวิธีการแก้ไข จุดอ่อนหรือการลงมือปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนเป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนมีการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหาโดยคำนึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ จัดทำโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาตามแนวทางที่ต้องแก้ไข กำหนดระยะเวลาในการพัฒนาตามโครงการและกิจกรรมที่กำหนด จัดทำแผนการประเมินปฏิบัติงานตามโครงการที่ต้องพัฒนา การเลือกวิธีการแก้ไขจุดอ่อนหรือการลงมือปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน จากผลการวิจัย พบว่าการเลือกวิธีการแก้ไขจุดอ่อน โรงเรียนปฏิบัติในระดับมาก (2.56) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อเลือกวิธีการแก้ไขจุดอ่อนของโรงเรียน ทำให้สามารถแก้ไขจุดอ่อนได้ตรงกับสาเหตุของปัญหานั้น ๆ

2.20 การใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน

การใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน เป็นการพิจารณาว่าโรงเรียนมีการวางแผนพัฒนาผู้เรียน ครู ผู้บริหาร บุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นรายบุคคล ตามจุดแข็ง จุดอ่อนที่ปรากฏจากการประเมิน มีการวางแผนติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการนำเสนอผลพัฒนาโรงเรียนตามแผนที่กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะๆ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.40) (พิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) และพบว่าบางโรงเรียนนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนได้ไม่มากนัก อาจเป็นเพราะการดำเนินการประเมินภายในเป็นลักษณะเฉพาะกิจ การประเมินภายในยังดำเนินการไม่ต่อเนื่อง และการรายงานผลการประเมินไม่ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์ หากโรงเรียนมีการวางแผนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการทำการประเมินภายในและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ก็จะส่งผลต่อโรงเรียนให้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนได้มากยิ่งขึ้น

3. คุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

3.1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

ผลการตรวจสอบความตรงตามสภาพของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก โดยผู้วิจัยนำคะแนนการประเมินจากแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่โรงเรียนใช้ตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตนเอง และคะแนนจากที่ผู้วิจัยประเมินมาหาค่าสัมพันธภาพ พบว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .94 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อรายการที่สัมพันธ์กันต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .306 และ การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .368 ข้อรายการการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน ผลการประเมินของผู้วิจัยแตกต่างจากผลการประเมินตนเองของโรงเรียน เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินยังไม่ชัดเจน ในขณะที่โรงเรียนเข้าใจว่าการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ถือว่าเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์แล้ว ส่วนข้อรายการการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ จุดแข็งจุดอ่อน ผลการประเมินของผู้วิจัยแตกต่างจากผลการประเมินตนเองของโรงเรียน เพราะผู้วิจัยพบว่าไม่ปรากฏหลักฐานร่องรอยอย่างเด่นชัดเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน ในขณะที่โรงเรียนส่วนใหญ่บอกว่าการวิเคราะห์แล้ว ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความหมายของคำว่า การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน จริง ๆ แล้วการประเมินทำตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ทำให้ได้จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน แต่ผู้เกี่ยวข้องต้องทำกิจกรรมต่อไปในด้านพยายามวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดผลดังกล่าวว่ามีเหตุจากปัจจัยเงื่อนไขอะไรบ้าง ในประเด็นที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ทำ จึงทำเพียงข้อมูลเชิงสภาพของผลการดำเนินงาน แต่ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานอาจมีข้อจำกัด ดังนั้นจึงทำให้ผลการประเมินทั้ง 2 ข้อรายการไม่สอดคล้องกันระหว่างการประเมินของผู้วิจัยกับการประเมินตนเองของโรงเรียน

3.2 ประโยชน์ของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก

จากผลการวิจัย พบว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักมีประโยชน์ต่อการตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนโดยภาพรวมแล้วให้ประโยชน์ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (3.97) (โดยพิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-5) และด้านที่ให้ประโยชน์มากที่สุดคือ ด้านการออกแบบการประเมิน (4.22) (โดยพิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-5) เนื่องจากแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักสามารถช่วยพัฒนาและปรับปรุงในด้านการออกแบบการประเมินภายในของโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยในการตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนทราบข้อบกพร่องของวิธีการประเมินภายในของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Scriven (1991) ได้เสนอแนวคิดว่าแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเป็นการตรวจสอบการประเมินตรวจสอบข้อบกพร่องของการประเมินสามารถช่วยในการกำหนดโครงสร้างในการประเมิน และเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้ประเมิน จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีความเหมาะสมของการออกแบบวิธีการประเมินอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 52 และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายในถึงประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้รับ ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่าแบบตรวจสอบ

รายการประเมินหลักมีประโยชน์กับโรงเรียนค่อนข้างมาก สามารถช่วยโรงเรียนในการออกแบบการประเมินวางแผนระบบการประเมิน และยังช่วยตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนทำให้โรงเรียนทราบข้อบกพร่องของวิธีการประเมินภายในของตนเอง และดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องของวิธีการประเมินภายในให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

4. ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน

ผู้วิจัยตรวจสอบความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนโดยอิงมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ของ Stufflebeam คือ (1) ด้านอรรถประโยชน์ (U) (2) ด้านความเป็นไปได้ (F) (3) ด้านความเหมาะสม (P) และ (4) ด้านความถูกต้อง (A)

ผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.14) (โดยพิสัยของคะแนนมีค่า 1-3) ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือด้านอรรถประโยชน์ (U) รองลงมาคือด้านความเหมาะสม (P) และด้านความเป็นไปได้ (F) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความเหมาะสมเป็นรายสังกัด พบว่าสังกัดที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ได้แก่ สังกัด กทม และเทศบาล และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระหว่างสังกัดโดยการทดสอบด้วยค่าเอฟ พบว่าคะแนนความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในระหว่างสังกัดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบรายคู่พบว่า โรงเรียนในสังกัด กทม และ เทศบาล มีความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในแตกต่างกับสังกัด สปช และ สช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนสังกัด กทม และ เทศบาล มีความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในมากกว่าสังกัด สปช และ สช แต่ไม่มีความแตกต่างกับสังกัดสามัญ

โรงเรียนที่มีวิธีการประเมินเหมาะสมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 12 ความเหมาะสมระดับปานกลางค่อนข้างมากร้อยละ 52 และความเหมาะสมระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ร้อยละ 36 จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่าสาเหตุที่โรงเรียนมีวิธีการประเมินเหมาะสมในระดับมากคือ โรงเรียนมีการทำการประเมินภายในภาคเรียนละ 1 ครั้ง และดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน มีการปรับกรอบการประเมินและวิธีการประเมินทุกครั้งจนกระทั่งวิธีการประเมินเริ่มสอดคล้องกับระบบการทำงานปกติและสอดคล้องอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 4 และเทศบาล 5

นอกจากนี้ยังมีอีกเหตุผลหนึ่งที่โรงเรียนดำเนินการประเมินภายในได้อย่างเหมาะสมคือ ผู้บริหารหรือผู้ที่รับผิดชอบหรือผู้ประสานงานที่โรงเรียนมอบหมายต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการประเมินสามารถประสานบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการทำการประเมินภายในของโรงเรียน มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจ ตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญของการประเมิน จึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทั้งระบบ เช่น โรงเรียน กทม 3 พบว่ามีการออกแบบการประเมินภายในเป็นระบบเดียวกันทุกมาตรฐาน นอกจากนี้แล้วยังมีการประเมินนักเรียน และครูเป็นรายบุคคล ซึ่งเน้นการประเมินเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาบุคลากรเป็นรายบุคคล

สำหรับโรงเรียนที่มีวิธีการประเมินเหมาะสมในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ร้อยละ 52 และความเหมาะสมปานกลางค่อนข้างน้อยร้อยละ 36 เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มต้นของการประเมินภายใน กลุ่มโรงเรียนดังกล่าวอาจจะเพิ่งทำการประเมินภายในเป็นครั้งแรกหรือดำเนินการประเมินภายในด้วยความเร่งรีบเพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกหรือมีความจำเป็นที่ต้องรายงานผลการประเมินทุกสิ้นปีการศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และอีกเหตุผลหนึ่งเนื่องจากบางโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบการประเมินภายใน ผู้ที่รับผิดชอบการประเมินภายในเพิ่งจะเริ่มทำการประเมินภายในเป็นครั้งแรก ดังนั้นอาจจะยังไม่ชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายใน ซึ่งจะต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ต่อไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดเกี่ยวกับความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายใน ดังนี้

1. ด้านอรรถประโยชน์ (U)

เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมว่าวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน ในองค์ประกอบเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรภายในของโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การกำหนดแผนการทำงานและการปฏิบัติตามแผน การกำหนดกรอบการประเมิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมิน การจัดทำรายงานหรือเขียนรายงานผลการประเมิน การเผยแพร่ผลการประเมิน การนำจุดแข็งจุดอ่อนมาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อวางแผนพัฒนา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข การเลือกวิธีการแก้ไขจุดอ่อนและการลงมือแก้ไขจุดอ่อน การใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน โดยภาพรวมเป็นการตรวจสอบความเหมาะสมว่าโรงเรียนทำการประเมินภายในแล้วได้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้จริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ข้อมูลที่สามารถช่วยในการพัฒนาตัวบุคคลได้ จากการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนได้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.24) (โดยพิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเร่งรีบดำเนินการประเมินภายในซึ่งอาจจะขาดการวางแผนที่ดี เช่น โรงเรียนไม่มีแผนการประเมิน ไม่มีปฏิทินการประเมินภายในว่าจะทำการประเมินช่วงไหนบ้าง เก็บข้อมูลเวลาไหน เป็นต้น การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นลักษณะเฉพาะกิจ จึงส่งผลให้การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้ไม่ดีเท่าที่ควร หากโรงเรียนมีการวางแผนร่วมกัน และพยายามเชื่อมโยงการประเมินให้เข้ากับงานปกติและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้ผลการประเมินสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น สังกัดที่นำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนมากที่สุด คือสังกัด กทม จะพบว่าโรงเรียนมีการทำการประเมินปีละ 2 ครั้ง และมีการเชื่อมโยงการประเมินให้กับงานปกติของโรงเรียน นอกจากนี้เมื่อประเมินเสร็จแล้วยังได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนต่อไป จึงส่งผลให้วิธีการประเมินมีความเหมาะสมด้านอรรถประโยชน์ (U) มากกว่าสังกัดอื่น

2. ด้านความเป็นไปได้ (F)

เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมว่าวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน ในองค์ประกอบเกี่ยวกับการกำหนดเครื่องมือในการประเมิน การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล ขนาดของกลุ่มผู้ถูกประเมินหรือผู้ให้ข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและการกำหนดแนวทางแก้ไข การเลือกวิธีการแก้ไข จุดอ่อนและการแก้ปัญหา โดยภาพรวมเป็นการตรวจสอบว่าวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนจะต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง ประหยัดและคุ้มค่า จากผลการวิจัย พบว่าความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในด้านความเป็นไปได้ (F) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.15) (โดยพิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) อาจเนื่องมาจากวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนยังไม่ประหยัด ไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีจำนวนมาก ขาดการหลอมรวมของเครื่องมือให้น้อยชุด แบบประเมิน 1 ชุด วัดได้เพียงตัวบ่งชี้เดียว ไม่มีการสร้างแบบประเมินที่สามารถวัดได้หลายตัวบ่งชี้ เป็นต้น สังกัดที่พบว่ามี ความเหมาะสมด้านความเป็นไปได้ (F) มากที่สุด คือสังกัด เทศบาล โดยส่วนใหญ่เครื่องมือมีการหลอมรวม ตัวบ่งชี้เข้าด้วยกัน และในบางมาตรฐานที่สามารถใช้เครื่องมือร่วมกันได้ก็ใช้ด้วยกัน นอกจากนี้แล้วในบาง มาตรฐานไม่ได้ใช้เครื่องมือประเมินแต่จะนำผลการประเมินจากการเรียนการสอนจากจุดประสงค์มาวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ให้เข้ากับการประเมินในแต่ละมาตรฐาน โดยไม่ต้องมีการสร้างเครื่องมือมาประเมินซ้ำอีก จึง ส่งผลให้วิธีการประเมินมีความเหมาะสมด้านความเป็นไปได้ (F) มากกว่าสังกัดอื่น

3. ด้านความเหมาะสม (P)

เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมว่าวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน ในองค์ประกอบเกี่ยวกับการ กำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำรายงานหรือการเขียนรายงานผลการประเมิน การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โดยภาพรวมเป็นการตรวจสอบว่าวิธีการที่ใช้ในการประเมิน ภายในของโรงเรียนจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน จากการศึกษา พบว่าความเหมาะสม ของวิธีการประเมินภายในด้านความเหมาะสม (P) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก (2.17) (โดยพิสัยของ คะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) หากวิธีการประเมินมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น เก็บข้อมูล อย่างต่อเนื่อง เก็บโดยให้เจ้าของงานประจำเก็บเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานตามปกติ ทั้งนี้โรงเรียนต้องมีการ วางแผนการประเมินร่วมกันว่าจะดำเนินการในช่วงใด เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนของครู และนักเรียน เป็นต้น เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียกับโรงเรียน ดังนั้นก็จะส่งผลให้วิธีการประเมินภายในของโรงเรียน มีความเหมาะสมของวิธีการประเมินด้านความเหมาะสม (P) มากยิ่งขึ้น สังกัดที่มีความเหมาะสมของวิธี การประเมินภายในของโรงเรียนด้านความเหมาะสม (P) คือ สังกัด เทศบาล เพราะพบว่ามีการเก็บรวบรวม ข้อมูลทำในช่วงเวลา ที่เหมาะสม และไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล เช่น มาตรฐานด้านผู้เรียนจะเก็บข้อมูล โดยสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน และให้เจ้าของงานประจำเก็บข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน ปกติ จึงส่งผลให้ความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในด้านความเหมาะสม (P) มากกว่าสังกัดอื่น

4. ด้านความถูกต้อง (A)

เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมว่าวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน ในองค์ประกอบเกี่ยวกับการ กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน การกำหนดเกณฑ์การประเมิน การกำหนดเครื่องมือในการประเมิน การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล ขนาดของผู้ถูกประเมินหรือผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบวิธี การประเมินที่ใช้ และการตรวจสอบผลการประเมิน โดยภาพรวมเป็นการตรวจสอบว่าวิธีการที่ใช้ในการ

ประเมินของโรงเรียนมีความถูกต้อง ถูกหลักวิชาการประเมิน และให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ จากผลการวิจัยพบว่าความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ก่อนข้างน้อย (1.99) (โดยพิสัยของคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3) อาจเนื่องจากอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินการประเมินภายในของโรงเรียน และเป็นเรื่องใหม่ที่บุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายใน จึงทำให้เกิดข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจในวิธีการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช (2543) ที่พบว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การดำเนินการประเมินภายในยังทำกันในวงจำกัดอาจมาจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการประเมิน สังกัดที่มีความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในในด้านความถูกต้อง (A) มากที่สุด คือ สังกัด กทม พบว่ามีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ส่วนใหญ่มีการตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมิน นอกจากนี้การประเมินนักเรียนโดยส่วนใหญ่จะเน้นการประเมินเป็นรายบุคคล จึงเป็นการสะท้อนถึงวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนมีความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในด้านความถูกต้อง (A) มากกว่าสังกัดอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จงดี แซ่ตัน (2544) ที่พบว่าความเหมาะสมของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน สังกัด กทม มีความเหมาะสมด้านความถูกต้อง (A) มากที่สุด

5. การออกแบบการวิจัย

ในการออกแบบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายในของโรงเรียน การสังเกต และศึกษาเอกสารร่องรอยเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน เพื่อให้ทราบถึงวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนแต่ละแห่งว่ามีวิธีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง และให้ทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน ก่อนที่จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายในของโรงเรียนตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตนเอง โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ต้องการตรวจสอบความถูกต้องของการให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนในแบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก ซึ่งจะส่งผลให้ผลการวิจัยนี้มีความถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน นอกจากนี้แล้วในการออกแบบวิจัยลักษณะนี้ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รู้ล่วงหน้าว่าผู้วิจัยทราบข้อมูลการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตนเองแล้ว ดังนั้นเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายในประเมินตนเองจึงทำให้ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนสอดคล้องกับสภาพจริงมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนในระดับชั้นพื้นฐานโรงเรียนอื่นสามารถนำแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตนเองได้โดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญตามองค์ประกอบของการประเมิน 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการวางแผนการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบการประเมิน การรายงานผลการประเมิน และการใช้ผลการประเมิน และมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง

2. โรงเรียนสามารถนำข้อมูลจากรายการตรวจสอบของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักเป็นกรอบในการวางแผนระบบการประเมินภายในของโรงเรียนให้ปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบและปฏิบัติให้ถูกต้องหลัก การประเมินมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักนี้ใช้สำหรับตรวจสอบวิธีการประเมินและ ทำให้ทราบข้อบกพร่องของวิธีการประเมินเพื่อให้มีปรับปรุงวิธีการประเมินให้ถูกต้องต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้ในขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเดิมวางแผนการตรวจสอบคุณภาพของแบบตรวจสอบ รายการประเมินหลัก โดยศึกษาผลของการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินหลักด้วยการตรวจสอบวิธีการ ประเมินภายในที่ได้มีการปฏิบัติจริงหลังจากที่ใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินหลัก แต่เนื่องจากสถานศึกษา มีการทำการประเมินภายในปีละครั้ง จึงส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในวิธีการดำเนินการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินภายในที่โรงเรียนมีการปฏิบัติจริง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดของการออก แบบวิธีการประเมินโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภายใน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปน่าจะมี การติดตามการเปลี่ยนแปลงของแนวทางปฏิบัติในการประเมินภายในที่มีการปฏิบัติจริงของโรงเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่พัฒนาขึ้น

2. การสร้างและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินหลักครั้งนี้ สร้างขึ้นเพื่อให้โรงเรียนใช้เป็น แนวทางในการตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตนเอง ผู้วิจัยได้สร้างโดยกำหนดข้อรายการ สำหรับให้โรงเรียนตรวจสอบวิธีการประเมิน ข้อละ 4 แห่ง เพื่อให้แบบตรวจสอบรายการสั้นกระชับ และ เหมาะกับการนำไปใช้ และสามารถตรวจสอบวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนได้ ทำให้โรงเรียนทราบ ข้อบกพร่องของวิธีการประเมินภายในของโรงเรียนตนเอง ดังนั้นหากต้องการให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับเรื่อง ที่ต้องการตรวจสอบเกี่ยวกับวิธีการประเมินภายในละเอียดมากขึ้นอีก ในการสร้างแบบตรวจสอบรายการ ครั้งต่อไปก็น่าจะเพิ่มข้อรายการสำหรับตรวจสอบให้มากขึ้น เพื่อความละเอียดของเรื่องที่ต้องการจะ ตรวจสอบและจะทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับวิธีการประเมินมากขึ้น

3. แบบตรวจสอบรายการประเมินหลักที่สร้างขึ้นเพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบวิธี การประเมินภายในของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนทราบว่าจุดบกพร่องของวิธีการประเมินในเรื่องใด เพื่อเป็น ข้อมูลให้โรงเรียนได้แก้ไขจุดบกพร่องนั้นและหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาวิธีการประเมินภายในของโรงเรียน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปน่าจะสร้างคู่มือการประเมินภายในให้กับโรงเรียนได้นำไปใช้ต่อไป